

TUMULII DIN PERIOADA ROMANĂ TÂRZIE DE LÂNGĂ SATUL LAZURI (JUD. SATU MARE)

În iulie 1995 și 1996, în baza unui acord de colaborare între Institutul Român de Tracologie, Muzeul de Istorie din Satu Mare și Universitatea din Użgorod, un colectiv al acestora din urmă a dezvelit un complex funerar, tumular, la Lazuri, jud. Satu Mare. Tumulul este datat în sec. III-IV e.n. și este apropiat de cultura mormintelor carpatice.

În iulie 1995, conform înțelegerii dintre Universitatea de Stat din Użgorod, Institutul Român de Tracologie și Muzeul de Istorie din Satu Mare, colectivul din partea Universității a început săpăturile movilei funerare, pe care le-a terminat în anul următor.

Împrejurimile satului Lazuri pot fi numite zonă arheologică, pe teritoriul căreia, încă din perioada bronzului târziu, au apărut primele așezări. Clima moderată și pământul roditor au constituit factori utili, care au contribuit la popularea acestor terenuri în decursul mileniilor, până în zilele noastre.

Studierea complexelor din zona satului Lazuri a fost începută de G. Lazin.

Pe locul numit "Beilo reit", la 0,5 km spre NV de sat, cercetătorul amintit, în 1974, a descoperit o așezare slavă veche, din sec. VIII-IX e.n.¹, iar în cursul anilor 1974-1979 au fost cercetate 10 cuptoare de olar din perioada romană târzie². În același timp, s-au continuat cercetările de suprafață în zona numită "Lubi tag", unde au fost descoperite complexe din câteva orizonturi culturale³. Complexitatea obiectivului a atras atenția arheologilor români și, din anul 1993, la Lazuri s-a format un colectiv care să acționeze permanent⁴.

Săpăturile din cursul câtorva campanii au permis să se considere că locul "Lubi tag" este ocupat de o așezare cu mai multe straturi, corespunzătoare unei serii întregi de culturi: Suciul de Sus, Hallstatt, La Tène, cultura dacică, perioada romană târzie și slavă (din sec. VI-IX)⁵.

Conform acordului și hotărârii Comisiei Internaționale pentru promovarea studiilor indoeuropene și trace (Mangalia, mai 1995), colectivul Universității de Stat din Użgorod s-a alăturat la efectuarea cercetărilor din zona satului Lazuri, preluând cercetarea tumulului de pe locul "Lubi tag".

Locul se află la 2 km spre nord-vest de sat. Spre sud-vest el este mărginit de drumul Lazuri - Peleşul Mare, iar spre est se află ferma zootehnică. Terenul este neted, iar solul de culoare neagră. Aproximativ în centrul locului, la 120 m sud-vest de fermă, se află două movile, la o distanță de 30 m una de alta. Între ele se vede clar o adâncitură, de unde s-a luat pământul pentru ridicarea movilelor. Acestea sunt mult nivelate și se află pe linia nord-est - sud-vest. În funcție de aceste date, primul șanț, de 46 x 4 m, a fost trasat de-a lungul axului mare al movilei, străbătând partea cea mai înaltă, iar cel de al doilea a fost trasat perpendicular pe centrul movilei.

Tumulul a fost cercetat în cursul a două campanii de săpături, iar rezultatele cercetării sunt expuse în cele ce urmează.

Movila I are, în plan, formă ovală cu dimensiunile de 46 x 42 m. La început, movila a fost în formă de boltă, cu diametrul bazei de 32 m. În prezent, are înălțimea de 0,90 m (fig. 1).

Movila era formată din pământ negru, în care se aflau fragmente ceramice de tip Gáva, un ciob de vas din sec. III-IV, bucăți de lipitură și de zgură de fier. Locul pe care a fost ridicată movila este puțin mai înalt, ceea ce se leagă de procesul înălțării ei, când pământul pentru ridicarea tumulului se lua din vecinătatea sa.

Din punct de vedere stratigrafic și terenul de sub movilă se leagă de două orizonturi culturale: Gáva și roman târziu. Primul se definește prin prezența fragmentelor din vase modelate cu

mâna, iar cel de-al doilea este caracterizat prin fragmente ceramice de culoare cenușie, din vase lucrate la roata olarului (fig. 3).

Fragmentele se găsesc de la adâncimea de 0,20-0,30 m, după înlăturarea humusului. În majoritate, fragmentele ceramice se găsesc în straturile din marginea suprafeței acoperite de movilă. În cursul cercetării nivelului inferior (adâncimea 0,70-0,90 m) a fost stabilită situația cronologică a locurilor de concentrare a ceramicii. Fragmentele din vasele de tip Gáva predomină în primul și în cel de-al doilea sector, precum și la marginea celui de-al treilea. Din colecția de ceramică de culoare cenușie, din această porțiune, fac parte numai 9 fragmente, pe când în porțiunile sudice ale terenului de sub movilă predomină ceramica din sec. III-IV e.n. Tot aici menționăm descoperirile din sectorul IV, de la adâncimea de 0,30 - 0,40 m, de la suprafața actuală, un fragment de cuțit și un clopoțel de bronz (fig. 3/24, 26).

După înlăturarea mantalei mobilei și nivelare, pe suprafața de sub tumul s-au delimitat zeci de gropi de diferite dimensiuni și forme. O mare parte dintre ele se află în cuprinsul unui șanțuleț cu contur de formă rotundă. Lungimea lui era de 24 m, iar lățimea varia între 0,20 și 0,40 m, pe când adâncimea malurilor săpate în sol era de 0,10-0,20 m (fig. 1 și 4). În pământul de umplutură a șanțulețului se afla pământ negru, humus, incluzând o cantitate nu prea mare de cărbune și fragmente din vase cenușii.

Partea centrală a suprafeței de sub movilă era ocupată de resturile unui rug cu dimensiunile de 4,20 x 2,80 m. Acesta consta dintr-un strat masiv de cărbuni (până la 0,10 m), amestecat cu fragmente mici de oase calcinate, cu aglomerări de fragmente din obiecte de bronz topite și cu fragmente din vase cenușii, modelate cu mâna, ce țin de stratul culturii Gáva care a fost suprapus de marginea de nord-est a rugului funerar. În plus, menționăm existența pe terenul rugului a unor porțiuni izolate de pământ ars, de culoare roșie. Dintre obiecte, notăm că aici s-au găsit un fragment dintr-un obiect de bronz, a cărui formă nu s-a putut preciza (fig. 3/27), și un fragment de sticlă verzuie topită.

După înlăturarea resturilor rugului au mai fost descoperite câteva gropi, la un loc cu cele găsite mai înainte, care alcătuiau o anumită construcție. Ea consta din două șiruri paralele de gropi, în total 11, care delimitau o suprafață de formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 6,80 x 5,60 m, orientată spre punctele cardinale. În cuprinsul ei se afla partea principală a rugului, cu cea mai mare concentrare a resturilor de incincație, iar în centru se găsea o groapă mare, aproape dublă. Contururile ei exterioare, de formă ovală, aveau dimensiunile de 1,70 x 1,30 m. În cuprinsul acestei gropi se afla încă una (nr. 1), cu diametrul de 1,20 m, cu adâncimea de 0,80 m. Malurile, cu o ușoară înclinare, se îngustau spre fund, care era plat. În umplutura gropii era pământ foarte humificat, cu un anumit amestec de cărbuni, de oase calcinate, un fragment de cuirasă și un fragment de vas cenușiu ars secundar (fig. 2).

Celelalte gropi, care făceau parte din construcția de pe suprafața amintită, aveau diametrele de 0,50-0,90 m și adâncimea de 0,20-0,40 m. Umplutura lor consta din humus. În gropile nr. 6 și 33 erau cărbuni, iar în groapa nr. 10 cărbuni și o cantitate nu prea mare de oase calcinate (fig. 2).

Au fost cercetate, pe suprafața de sub movilă, 40 de gropi. În afară de cele descrise mai sus, celelalte 32 de gropi erau răspândite fără o anumită ordine. Toate, cu excepția a șase, se aflau în cuprinsul suprafeței mărginite de șanțulețul circular. Gropile se deosebesc între ele prin dimensiuni și prin formă. Majoritatea erau umplute cu humus. Se deosebeau gropile nr. 33, 9, 32, 39, 40. În prima dintre ele se afla o cantitate apreciabilă de cărbune, în cea de-a doua - cărbune, cu unele fragmente de oase calcinate, în cea de-a treia, cărbuni și bucăți mari de lipitură, aflate pe fund, iar în groapa nr. 39 fragmente de vase modelate cu mâna și un fragment dintr-un vas cenușiu. Atrage atenția în special groapa nr. 16, având malurile arse la roșu (fig. 3).

În privința formei, se deosebesc gropile nr. 22 și 34. Diametrul lor este de 0,70 m, partea de sus cilindrică, cu înălțimea de 0,20 m, apoi malurile lor se largesc, către fundul plat, care are diametrele de 1,50 și, respectiv, 1,20 m. Adâncimea primei gropi este de 0,60 m, iar a celei de-a doua de 0,70 m. În partea superioară a gropii nr. 22, izolat, apăreau și oase calcinate, fragmente de

ceramică lucrată cu mâna, iar fundul, pe o grosime de 0,20 m, era acoperit cu un strat unitar de cărbuni. În cea de-a doua groapă se afla o cantitate apreciabilă de fragmente din vase modelate cu mâna; la adâncimea de 0,20 m s-a găsit un fragment de vas cenușiu, iar la adâncimea de 0,50 m o bucată de bronz și, în plus, cărbune și oase (fig. 2).

În mod deosebit menționăm două gropi mari, definite ca obiectivele 1 și 2. Primul dintre ele se afla pe suprafața de sub movilă, în cuprinsul șanțulețului circular.

Obiectivul 1. În plan, are o formă neregulată, cu dimensiunile de 4,80 x 1,60-2,40 m. Alături de malul său nordic se aflau două gropi de pari, iar alta se găsea în colțul de sud-est al construcției. Fundul, neregulat, era adâncit până la 0,20 m (fig. 2).

Umplutura complexului este similară cu aceea a celorlalte gropi - adică era humus. Dintre materialele găsite, amintim: un fragment din peretele unui pithos cenușiu și un mic fragment de cuirasă, similar fragmentului din groapa nr. 2.

Obiectivul 2 se afla în afara suprafeței delimitate de șanțulețul circular, în partea de nord a suprafeței acoperite de movilă. În plan, are o formă neregulată, cu dimensiunile de 2,70 x 1,20-2,40 m. Fundul este neregulat. Adâncimea este variabilă, între 0,20 până la 0,50 m (fig. 2). În umplutură era humus, amestecat cu cărbuni, lipitură și cu fragmente din vase modelate cu mâna (fig. 2).

În sectoarele I și IV, după atingerea părții principale a suprafeței de sub movilă, adică a solului inițial, s-a definit clar limita dintre solul steril și stratul de cultură. În profil, linia este neregulată și se desfășoară de la NV spre SV. Până la adâncimea de 0,60 m, de la nivelul suprafeței de sub movilă, s-a delimitat un strat continuu de humus, amestecat cu fragmente din vase de culoare cenușie. Mai adânc, până la 1,80 m, pământul negru este amestecat cu lut galben. Aici se cuvine să remarcăm descoperirea unui fragment de vas lucrat la roată, din sec. III-IV e.n., la adâncimea de 1,30 m.

Săpăturile efectuate în partea de vest, de sub movilă, au dus la descoperirea unei adâncituri artificiale, cu lungimea de peste 26 m. În secțiune aceasta are forma în trepte.

În partea de nord a suprafeței de sub movilă, la 2 m de șanțulețul circular, se afla un șanț, a cărui margine sudică era întreruptă de adâncitura artificială și de aceea nu a putut fi cercetat în continuare. Lungimea era de cel puțin 9,60 m, lățimea de 0,50 m, adâncimea de 0,35 m. Șanțul era adâncit pe mijloc cu 0,05 m, adâncitura având lățimea de 0,15-0,20 m. În umplutură avea pământ foarte humificat, bucăți de lipitură, cărbuni, fragmente ceramice mici, între care și unul dintr-un vas lucrat cu roata olarului (fig. 5).

În cursul studierii movelei, s-au strâns diferite materiale reprezentate, predominant, de fragmentele ceramice.

În funcție de tehnica în care au fost realizate vasele, acestea se împart în două categorii: cele modelate cu mâna și cele modelate la roata olarului. Vasele modelate cu mâna se făceau din pastă de lut amestecată cu șamotă mărunță.

Din punct de vedere funcțional, se definesc două categorii: cea de bucătărie și cea folosită la masă.

Vasele de bucătărie sunt reprezentate prin oale în formă de borcan, cu suprafața aspră la pipăit, de culoare galbenă sau cafenie. Buza lor este puțin îndoită spre interior sau puțin răsfrântă. Unele exemplare sunt ornamentate cu proeminențe (fig. 3/4-6).

Un exemplar izolat îl constituie o oală cu corpul arcuit, cu buza ușor răsfrântă. Diametrul ei este de 16 cm (fig. 3/7).

O variabilitate mai mare este reprezentată de vasele folosite la masă. Acestea sunt străchini, vase amforoidale și vâscioare în miniatură. Suprafața lor este acoperită cu lustru negru sau cafeniu. Pentru ornamentare s-au folosit caneluri, un decor în chip de brad, mici adâncituri de-a lungul buzei.

Străchinile sunt de două tipuri, mai înguste sau mai largi. Primele au marginea arcuită spre interior și corpul se îngustează treptat spre fund. Între ele se deosebesc, prin înălțime, o strachină, ce a fost reconstituită, cu diametrul buzei de 20 cm, al fundului de 8 cm și cu înălțimea de 5 cm (fig. 3/1-2).

Străchinile din cel de-al doilea tip au buza îngustă, puțin răsfrântă, iar corpul oval. Pe partea interioară a buzei sunt făcute adâncituri (fig. 3/3). Menționăm un fragment de strachină cu buza răsfrântă spre exterior, ornamentat, în interior, cu caneluri (fig. 3/10).

Vasele amforoidale sunt destul de fragmentate și de aceea forma lor este greu de precizat. Buza acestor vase este lată și răsfrântă moderat. Suprafața lor interioară și exterioară era acoperită cu caneluri (fig. 3/12).

Dintre formele vaselor cu dimensiuni reduse remarcăm un vâscior cu toartă (DG - 5,2 cm, DF - 4,2 cm, I - 6 cm; fig. 3/8). O ceramică similară, modelată cu mâna, este bine cunoscută în zona Tisei superioare⁵ și în alte zone ale arealului carpatic în cadrul culturii Gáva⁶. Acestui orizont cultural îi aparține o fusaioală și o rotiță de lut de car (fig. 3/9, 11).

Ceramica modelată la roată este reprezentată prin vasele de culoare cenușie. Aceasta a fost modelată din lut fără amestecuri clare sau prin adăugarea unei șamote mărunte.

În total, s-au găsit 179 fragmente, dar numai pe baza unora dintre ele se poate stabili forma vaselor.

Majoritatea fragmentelor provin din străchini, între care predomină formele cu marginea îngustă, rotunjită, și cu corpul cilindric (fig. 3/13-15). Printr-un număr mai mic sunt reprezentate străchinile bitronconice sau cu corpul oval. Diametrul gurii lor este de 14-17 cm (fig. 3/16-18).

Al doilea loc, din punct de vedere cantitativ, în cadrul ceramicii cenușii îl ocupau fragmentele de pithos, din care s-a găsit numai o porțiune de buză (fig. 3/23).

Prin exemplare izolate sunt reprezentate fragmentele de borcane (fig. 3/19) și de ulcioare (fig. 3/20). Între acestea, se deosebește un fragment din peretele unui borcan. Suprafața lui este acoperită cu vopsea neagră și este ornamentat cu o bandă de linii în val, adâncite (fig. 3/21).

Ceramica lucrată la roată are analogii directe pe un teritoriu vast, în special în zona Tisei superioare, unde, în perioada romană târzie, s-a format o rețea apreciabilă de ateliere de olărie⁷. Se poate presupune că vasele găsite în dreptul movilei au fost lucrate la fața locului, pe terenul "Beila reit", unde s-au găsit, după cum s-a menționat mai sus, 10 cuptoare de olar din sec. III-IV e.n.⁸

Tot aici menționăm că olăria din zona movilei are analogii directe în cadrul colecției de vase cenușii găsite în așezarea care se află în preajmă, datată tot în sec. III-IV e.n.⁹ Deosebirea dintre ele constă în lipsa decorului imprimat pe vasele de culoare cenușie din zona movilei și prezența lui pe vasele din așezare, în primul rând pe străchini.

Descoperirile izolate sunt reprezentate prin fragmente de cuie și un obiect neprecizat de bronz (fig. 3/25, 27), prin două fragmente de cuirasă, un fragment de cuțit (fig. 3/24) și un clopoțel (fig. 3/26).

Resturile de cuirasă constau din verigi cu diametrul de 7 mm. La un loc cu ele (groapa nr. 2, complexul nr. 1) au fost găsite fragmente din vase cenușii, din sec. III-IV e.n., ceea ce face posibilă datarea lor în această perioadă.

Primele cuirase apar în regiunea Tisei superioare cu prilejul pătrunderii celților, fapt dovedit prin necropola de la Ciumești, unde ea a fost găsită la un loc cu teaca și cu coiful¹⁰.

De antichitățile dacice de la începutul erei noastre se leagă două cuirase: din mormântul 78 din necropola de la Zemlin¹¹ și mormântul din locul Srednii Grunok, de lângă grădiștea Malaja Kopanija¹². Până în prezent, cuirasele nu sunt documentate în perioada romană târzie, de aceea descoperirile de la Lazuri pot fi atribuite categoriei unicatelor pentru complexe din zona Tisei superioare.

Tot la această categorie de descoperiri atribuim și clopoțelul găsit în depunerea din sectorul IV: A fost turnat din bronz, are forma sferică (DB - 2 cm, I - 1,4 cm; fig. 3/26). Astfel de piese îndeplineau funcția de pandantive în cadrul toaletei feminine. De obicei, ele se fixau între mărgelile brățării sau erau cusute pe mânecă, mai rar erau purtate în cadrul colierelor sau pe un brâu textil. Astfel de clopoței sunt cunoscuți mai bine prin cei din mormintele de femei din zona dintre Tisa și Dunăre, unde sunt datați în perioada sarmatică timpurie și mijlocie; erau realizați în mediul barbar și în atelierele romane provinciale¹³.

La un loc cu clopoștii, descoperiți mai demult în regiune, clopoștelul amintit poate servi drept dovadă a existenței unor anumite relații între populația nord-tracică din zona Tisei superioare și "pana sarmatică" din zona dintre Tisa și Dunăre.

Stratigrafia și seria de obiecte din movila funerară face posibilă delimitarea, pe acel loc, a două orizonturi. Cel inferior îl atribuim culturii Gáva, căruia îi aparțin complexul 2 și gropile nr. 22, 30, 32, 34, 39, 40, precum și secțiunea din partea vestică a suprafeței de sub movilă.

Din perioada romană târzie, care chiar poate fi numită ultima ei fază, datează ridicarea movelei funerare. Amenajarea sacrală consta din șanțulețul circular, din platforma rectangulară, delimitată prin cele 11 gropi, de groapa funerară (nr. 1), aflată în centrul ei, a rugului, ca și a complexului 1 și a gropii nr. 9. Celelalte gropi nu au materiale cronologice concrete, iar în privința răspândirii lor nu se constată un sistem anume; din această cauză rolul acelor gropi a rămas necunoscut.

Analiza construcțiilor de pe platforma de sub movilă, precum și precizarea lor cronologică permit să definim caracteristicile ritului funerar, pus în practică pe locul "Lubi tag". După alegerea locului unde urma să se facă înmormântarea, a fost săpat în jurul lui un șanțuleț cu traseu rotund. Rugul a fost amenajat în partea centrală a suprafeței delimitate de șanțuleț. Faptul că incinerarea s-a făcut în acel loc este dovedit prin resturile rugului, precum și prin bucățile de pământ ars la roșu. Resturile incinerate, în parte, au rămas pe suprafața ocupată de rug, iar o cantitate nu prea mare a fost depusă în groapă, săpată în cadrul limitelor rugului. La un loc cu oasele calcificate în groapă a fost aruncată și o parte nu prea mare de cuirasă, iar o alta, similară, în cadrul complexului nr. 1.

Etapa următoare a ritualului a constat în realizarea unei construcții în jurul locului de înmormântare, din care făceau parte 11 gropi de pari. Faptul că aceasta a fost construită după incinerare, este indicat de gropițele nr. 6-8, aflate pe suprafața rugului, și gropile nr. 9-10, în care s-au aruncat cărbuni și bucățile de oase arse.

După îndeplinirea acțiunilor rituale, deasupra locului de înmormântare s-a ridicat movila din pământul luat din jur.

Obiceul, la baza căruia se află ritul incinerăției pe locul înmormântării acoperit de movilă, apare în mediul populației nord-tracice din zona Tisei superioare în secolul VI î.e.n. și s-a păstrat timp de 1000 de ani. Apariția lui se leagă de formarea în regiune a culturii Kuștanovice, iar dispariția lor cu destrămarea culturii kurganelor carpatice de la sfârșitul secolului IV e.n.¹⁵

Apropierea dintre movila de la Lazuri și complexele funerare ale culturilor amintite mai sus este subliniată nu numai prin trăsăturile specifice ale ritualului funerar, ci și în privința pregătirii suprafeței de sub movilă și în câteva detalii ale ritualului. Se are în vedere șanțulețul cu traseu rotund și gropițele umplute cu resturile rugului (nr. 9 și 10). Un șanțuleț cu traseu rotund a fost găsit și în movila din sec. III î.e.n. de la Beregov¹⁶, în movelele nr. 2 și 4 de la Zemplin¹⁷ și într-o serie de movele ale culturii kurganelor carpatice¹⁸.

Dimensiunile apreciabile ale movelei, existența unor construcții speciale deasupra suprafeței de sub movilă, indică faptul că este vorba de un mormânt neobișnuit. Dar aici nu sunt nici vase de ofrandă, nici inventarul personal al celui decedat, iar fragmentele de cuirasă au, fără îndoială, un sens simbolic.

Astfel, analiza inventarului precum și aceea a ritualului funerar permite să atribuim movila de la Lazuri perioadei sec. III-IV c.n. Prin ritualul său este apropiată complexelor funerare ale culturii kurganelor carpatice. Din punct de vedere etnic rămâne neprecizat.

Viačeslav KOTIGOROŠKO (Užgorod)

NOTE

1. Gh. Lazin, StCom Satu Marc, V-VI (1981-1982), p. 137.

2. T. Bader, Gh. Lazin, *Mărturii arheologice din județul Satu Mare*, 1980, p. 15.

3. Gh. Lazin, *op. cit.*, p. 74-77.
4. I. Stanciu, *Ephemeris Napocensis*, V, 1995, p. 144-145.
5. Э. А. Балагури, Бронзовый век. Древняя история Верхнего Потисья, Львов, 1990, с. 97-98, пис. 15.
6. Г. И. Смирнова, Гавско-галиградский круг памятников Восточно-Карпатского бассейна, АСГЭ, 17, 1976, с. 18-34.
7. В. Г. Котигорошко, Гончарное производство в Верхнем Потисье III в. до н.э. - IV в. н.э., *Vychodnoslovensky pravek*, Košice, IV, 1993, p. 143-156.
8. T. Bader, Gh. Lazin, *op. cit.*, p. 15.
9. I. Stanciu, *op. cit.*, p. 156-160, pl. IX, XI, XIII, XV.
10. M. Rusu, O. Bandula, *Mormântul unei căpetenii celtice de la Ciumești*, Baia Mare, 1970, pl. VI-XIV.
11. V. Budinský-Krička, M. Lamiová-Schmiedlová, *A late 1st century B.C.-2nd century A.D. cemetery at Zemplin*, *SlovArch*, XXXVII-2, 1990, S. 255, fig. 20a.
12. V. Kotigoroško, *Ținuturile Tisei superioare în veacurile III î.e.n.-IV e.n. (Perioadele La Tène și romană)*, București, 1995, p. 80.
13. A. H. Vaday, *Die Sarmatischen Denkmäler des Komitats Szalnok*, Budapest, 1989, s. 59-60, tab. 64,4; 127, 4.
14. V. Kotigoroško, *op. cit.*, p. 150-151.
15. *Ibidem*, p. 190.
16. В. Г. Котигорошко, Раннежелезный период. Латенская культура. Древняя история Верхнего Потисья, Львов, 1990, с. 129.
17. V. Budinský-Krička, M. Lamiová-Schmiedlová, *op. cit.*, fig. 5a; 8a.
18. М.Ю. Смішко, Карпатські кургани першої половини I тисячоліття нашої ери, Київ, 1960, с. 62.

THE MOUND OF THE LATE-ROMAN PERIOD NEAR THE VILLAGE LAZURI (SATU MARE COUNTY)

Abstract

The team of Užgorod University during the period of 1995-1996 investigated the mound 2 km from the village in the settlement Lubi-tag. Initially, the mound had a cupola form, with the diametre at the bases of 32 metres, with the height now being 0,9 m (fig. 1).

Having dug away the layer, there appeared a circular duglette 24 m in length. The central part of the mound area was occupied by the fire-place and constructions consisting of two parallel duglettes. A hole was located in the centre of it with burnt bones with mails with fragments of grey-clay ceramics (fig. 1; 4).

In the layer and from the territory of the mound we found earthenware of the Gáva culture and gray-clay earthenware (fig. 3) dating to the IV and III centuries a.d., which refers to the actual building of the mound. According to its ritual it resembles the burial monuments of the Carpathian mounds.

LIST OF ILLUSTRATIONS

Fig. 1 Lazuri. Plan and sections of the tumulus nr. I: 1 - humus, 2 - the mantle of the tumulus, 3 - living soil, 4 - pottery of Gáva type, 5 - pottery of the III-IV centuries A.D., 6 - coals, 7 - soldering, 8 - layer of burnt soil, 9 - burnt bones, 10 - limits of the stake.

Fig. 2 Lazuri. The tumulus nr. I. Plan and sections of the complexes and pits.

Fig. 3 The inventory discovered in tumulus nr. I: 1-12 pottery handmade; 13-23 pottery whill made, 24 - knife, 25 - nail fragment, 26 - bronze bell, 27 - fragment of a bronze objet.

Fig. 4 Lazuri. Tumulus nr. I. The base of the mound.

Fig. 5 Lazuri. Tumulus nr. I. The northern part of the base tumulus.

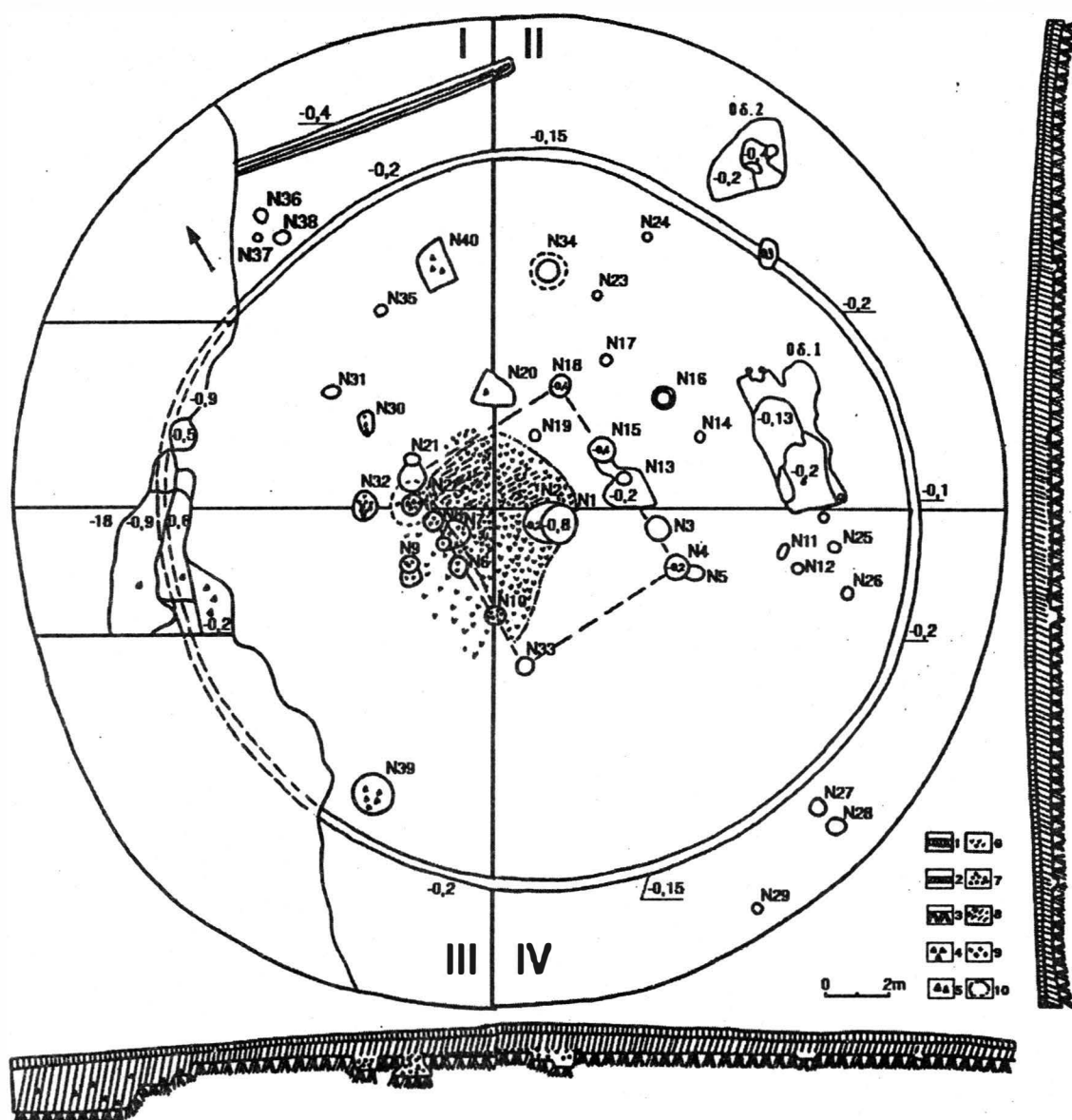

Fig. 1 Lazuri. Planul și secțiunile movilei nr. I: 1. Humus; 2. Mantaua movilei; 3. Solul viu; 4. Ceramică de tip Gáva; 5. Ceramică sec. III-IV e.n.; 6. Cărbuni; 7. Lipitură; 8. Strat de pământ ars; 9. Oase calcinate; 10. Limitele rugului.

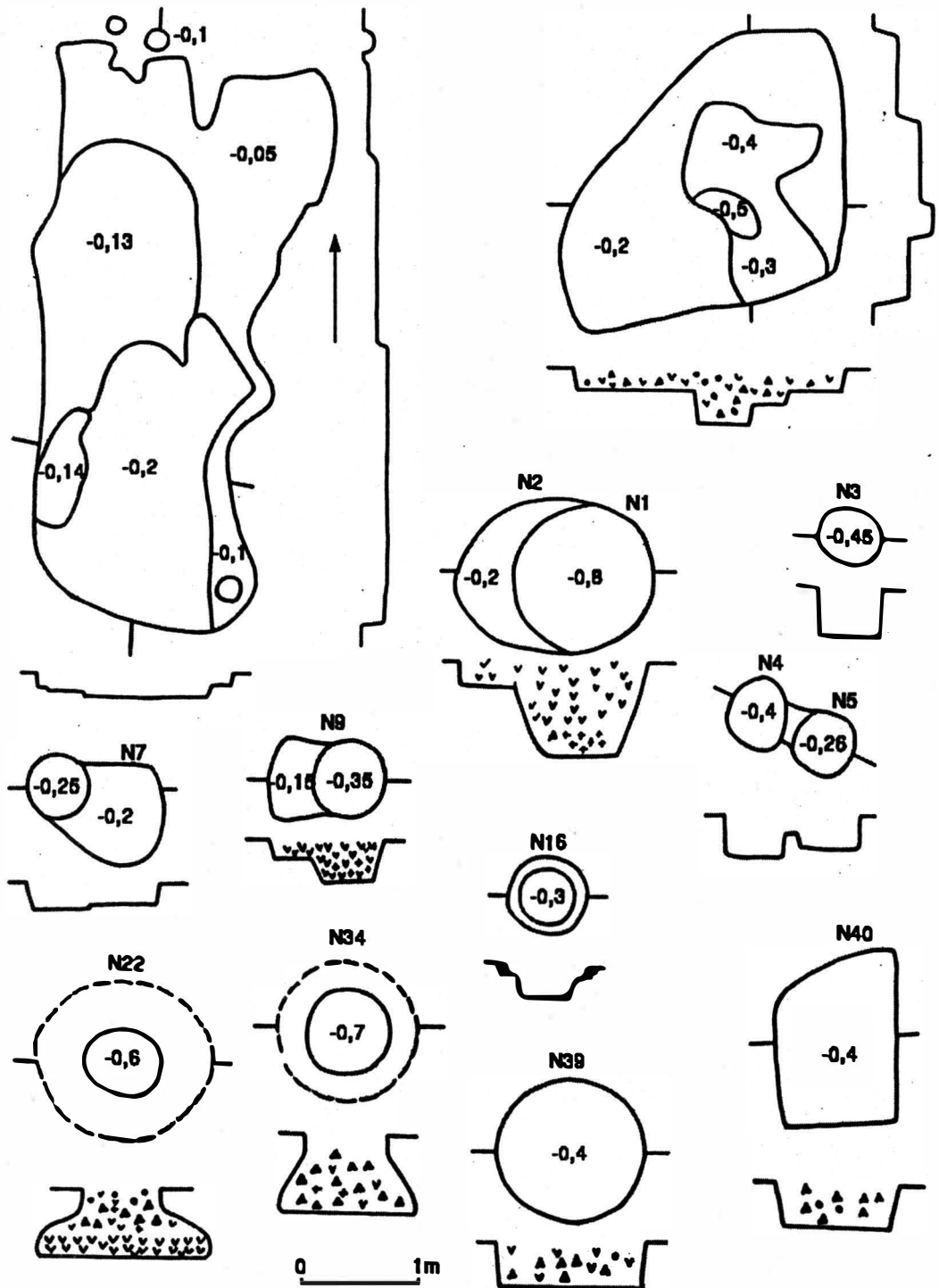

Fig. 2 Lazuri. Movila nr. I. Planul și secțiunile complexelor, gropilor.

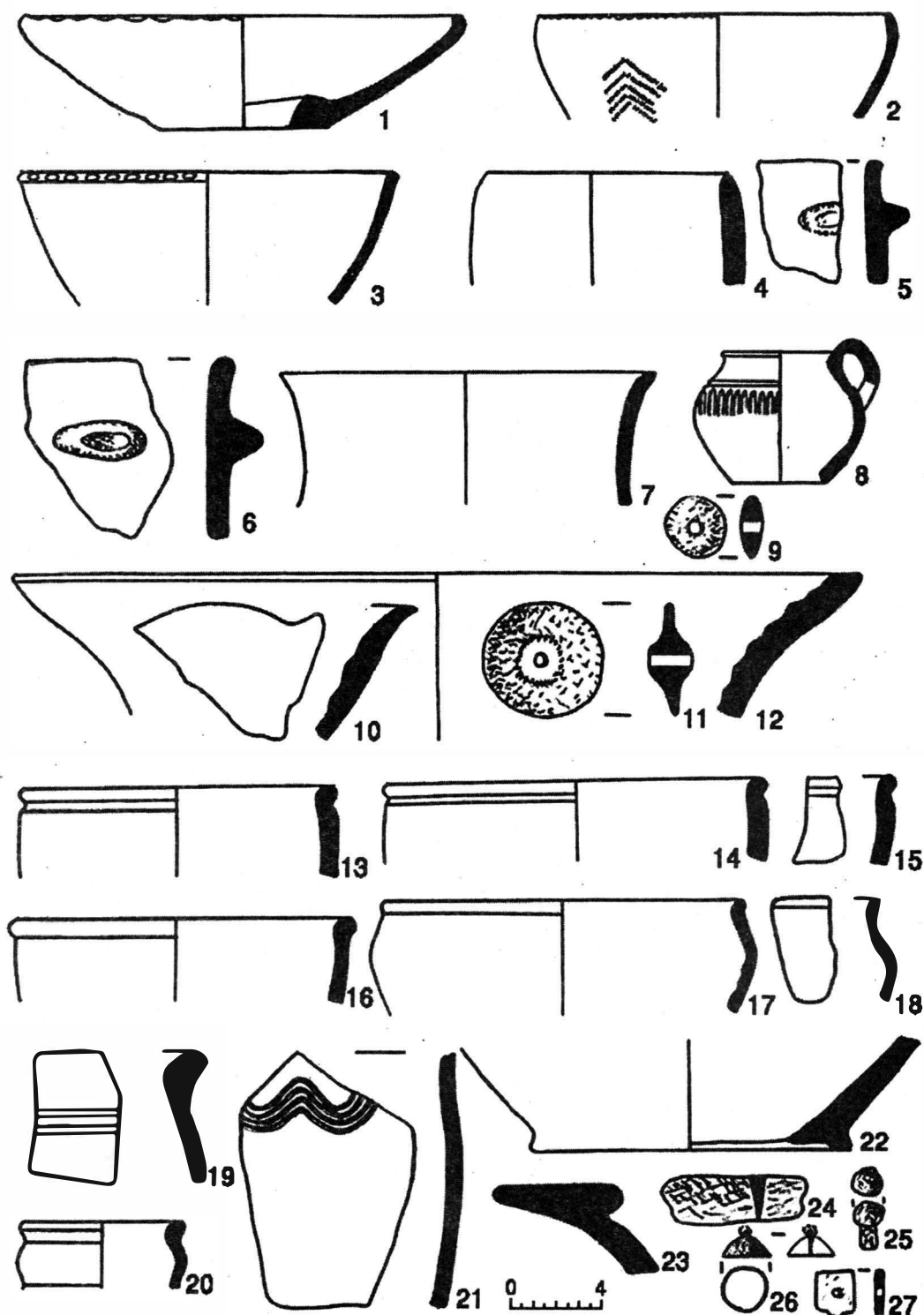

Fig. 3 Lazuri. Materialele găsite în movila nr. I: 1-12. Ceramică modelată cu mâna; 13-23. Ceramică lucrată la roată; 24. Cuțit; 25. Fragment de cui; 26. Clopoțel de bronz; 27. Fragment de obiect de bronz.

Fig. 4 Lazuri. Movila nr. I. Suprafața de sub movilă.

Fig. 5 Lazuri. Movila nr. I. Porțiunea nordică a suprafeței de sub movilă.